

КЛАСИЦИ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА

Виљем Шекспир

ХАМЛЕТ

Превод Бранислава Г. Ромчевића

Наслов оригинала: *The Tragedy of Hamlet, Prince of Denmark*, by William Shakespeare.

Наслов превода: *Хамлет*, од Виљема Шекспира.

Аутор превода: Бранислав Г. Ромчевић.

Друго издање (интернетско). Број примерака: отворен интернетски тираж.

Уредник, издавач и штампар: Бранислав Г. Ромчевић, Новоградска 14, Београд.

Место и година штампања: Београд, 2017.

© 2009. **Бранислав Г. Ромчевић**. Сва права придржава Бранислав Г. Ромчевић. Ниједан део ове публикације не сме се репродуковати, држати у систему за похрањивање, или се преносити и умножавати у било ком облику или било којим путем – електронски, механички, фотокопирањем, снимањем звука или слике, или на било који други начин, нити икако комерцијално користити – без претходне писмене сагласности Бранислава Г. Ромчевића.

Ова електронска књига је у формату ADOBE PDF, са забраном копирања и штампања.

Садржај

О писцу и књизи	4
<i>Хамлет</i>	7
Појмовник преводиочев	190

О ПИСЦУ И КЊИЗИ

Виљем Шекспир (1564–1616), велики песник и највећи енглески – а по многима и светски – драмски писац, јесте један од генија чији живот, посебно онај његов део који се односи на стваралаштво, није ни издалека довољно документован. Пабирци документације – о крштењу, венчању, рођењу деце, опоруци, неким пословним трансакцијама – указују нам на човека који је збиља постојао, али нам не нуде задовољавајућу слику Шекспира–уметника. Ипак, зна се да је, из ко зна ког разлога, напустио родни Стратфорд на Авону и породицу негде 1588. и освануо у Лондону, где се – опет ко зна зашто – латио глумишта и као извођач и као писац текстова. Успешан од почетка до краја у обома, био је први који је своје песме и драме штампао и продавао публици, а постаје и сувласник чувеног позоришта „Глобус“. Позоришну каријеру окончава и повлачи се, 1611, у мировину у свој Стратфорд, с добицима који га сврставају у имућне. Прва збирка његових дела објављена је 1623. Опус му

обухвата скоро четрдесет драма – трагедија, историјских комада, и комедија – као и 154 сонета и пет дужих поема. Шекспир је своје драме писао највећма неvezаним стихом, обично у јампском пентаметру, и поетском прозом, користећи веома широк друштвено–историјски дијапазон при избору сижеа. Његова поетичност, интелектуални сензибилитет и очито мултидисциплинарно познавање људског друштва и цивилизације учинили су да су га књижевни посленици одавно ставили на врх светске књижевне пирамиде, на коме ће засигурно и остати у долазећим вековима. Такође одавно, неки су се запитали откуд те особине и вредности у релативно необразованог провинцијалца, па се из тог породила чувена контроверза о томе „ко је написао дела Шекспирова“. Наравно, она је, суштински, бесмислена, колико и питање да ли је „Илијаду“ или „Одисеју“ срочио баш Хомер. Иза „Хамлета“, заувек, стоји именски код „Шекспир“, ма ко био иза овог потоњег.

„Хамлет“ је прича о данском краљевићу коме дух његовог оца, који ноћу походи бедеме краљевског замка Елсинор, потврђује сумње да му је оца убио стриц, који се убрзо после тога оженио мајком Хамлетовом и практично узурпирао престо, који је требало да припадне Хамлету.

Хамлет се духу обавезује да ће оца осветити, а заплет трагедије почива на двојности његовог карактера и последичним двоумицама његовим, и раскораку између наума и делања. Освета се, на крају, постиже, али по тако страховиту цену да су њен смисао и сврсисходност, као и мотиви Хамлетови, јамачно доведени у сумњу. „Хамлет“ важи за једну од „најпрестижнијих“ Шекспирових драма и вероватно је најчешће извођена, а коришћена је за безбројне филмске и телевизијске адаптације.

Бранислав Г. Ромчевић

ХАМЛЕТ

ЛИЦА

КЛАУДИЈЕ, Краљ дански.

ХАМЛЕТ, син покојног и синовац садашњег Краља.

ПОЛОНИЈЕ, лорд коморник.

ХОРАЦИЈЕ, пријатељ Хамлетов.

ЛАЕРТ, син Полонијев.

ВОЛТИМАНД, дворанин.

КОРНЕЛИЈЕ, дворанин.

РОЗЕНКРАНЦ, дворанин.

ГИЛДЕНСТЕРН, дворанин

ОЗРИК, дворанин.

ДВА ГОСПОДИНА, дворани.

СВЕШТЕНИК.

МАРЦЕЛ, официр.

БЕРНАРДО, официр.

ФРАНЦИСКО, војник.

РЕНАЛДО, слуга Полонијев.

ГЛУМЦИ.

ДВА ГЕАКА, гробари.

ФОРТИНБРАС, краљевић норвешки.

КАПЕТАН.

ЕНГЛЕСКИ ПОСЛАНИЦИ.

ГЕРТРУДА, Краљица данска, и мати Хамлетова.

ОФЕЛИЈА, ћерка Полонијева.

Господа, госпе, стража, војници, Данци, морнари, и остали.

Дух оца Хамлетовог.

Место радње: ЕЛСИНОР, краљевски замак.

ЧИН 1, ПРИЗОР 1. *Елсинор. Зараван испред Замка.*

Наступе два стражара – прво Франциско (који шпарта горе–доле на свом стражарском месту), онда Бернардо (који му прилази).

Бернардо: Ко је ту?

Франциско: Ма, одзови ми се. Стој и кажи се.

Бернардо: Живео Краљ!

Франциско: Бернардо?

Бернардо: Лично.

Франциско: Долазиш врло тачно у свој час.

Бернардо: Сад изби дванаест; иди на почин, Франциско.

Франциско: Много хвала на тој одмени: страшно је хладно,

А мени је тешко око срца.

Бернардо: Јеси л' имао мирну стражу?

Франциско: Ни миш да мрдне.

Бернардо: Е, лаку ноћ.

Сретнеш ли Хорација и Марцела,
Дрљге у стражи ми, реци им да журе.

[Наступе Хорације и Марцел.]

Франциско: Мним да их чујем. Стој, хај! Ко је ту?

Хорације: Овог тла пријатељи.

Марцел: И поданици Данца.

Франциско: Желим вам лаку ноћ.

Марцел: О, збогом, војниче часни;
Ко те одмени?

Франциско: Бернардо је на мом месту.

Лаку вам ноћ. *[Изађе.]*

Марцел: Хеј, Бернардо!

Бернардо: Шта,

Зар је Хорације туна?

Хорације: Делић њега.

Бернардо: Добро дошао, Хорације. Добро дошао,
добри Марцеле.

Марцел: Шта је, јави л' се ноћас опет тај створ?

Бернардо: Не видех ништа.

Бернардо: Хорације вели то нам је тек машта,
И не дâ вери да га обузме

Гледе тог призора грозног, од нас дваред виђеног.

Зато га ја замолих да пође,
Да с нама стражари ове ноћи,
Да, дође ли опет утвара та,
Призна очима нашим и њу ослови.

Хораације: Хе, хе, неће се појавити.

Бернардо: Седи мало,
И дај да ти опет нападнемо уши,
Што тако су отпорне на нашу причу
Шта видесмо у две ноћи.

Хораације: Добро, седнимо,
Па чујмо Бернарда како то прича.

Бернардо: Баш прошле ноћи,
Кад та звезда западно од пола
Пређе свој пут да део неба светли
Где сада сија, Марцел и ја,
Док звоно избијаше један –
[Наступи Дух.]

Марцел: Мир! Стој! Гле где стиже опет!

Бернардо: У истом лику ко Краљ покојни.

Марцел: Учењак си; ослови га, Хораације.

Бернардо: Зар не личи на Краља? Уочи то,
Хораације.

Хораације: Још како: мучи ме страхом и чуђењем.

Бернардо: Хтео би да ословљен буде.

Марцел: Испитај га, Хорације.

Хорације: Шта си ти што присвајаш ту доб ноћи

И тај дични и ратнички облик

У ком величанство сахрањене Данске

Некоћ ходаше? Небом те кунем, збори!

Марцел: Увређен је.

Бернардо: Гле, одшуљава се!

Хорације: Стој! Збори, збори! Кунем те, збори!

[Изађе Дух.]

Марцел: Неста, а неће да одговара.

Бернардо: Шта је, Хорације? Дрхтиш и блед си.

Није л' то нешто више од маште?

Шта мислиш о том?

Хорације: Богме, не бих то веровао

Без јемства јасног и поузданог

Властитих очију.

Марцел: Зар не личи на Краља?

Хорације: Ко ти на себе сама.

Такав беше и оклоп што га носаше

Кад се с лакомим Норвежаном био.

Тако се једном смрчио кад, у гневној распри,

Срази на леду Пољаке на санкама.

Чудно је то.

Марцел: Већ дваред тако, искочив у то глуво доба,

Кроком војним прође крај страже нам.

Хораџије: Не знам шта мислити посебице;

Ал', све у свему, по мом мишљењу,

То држави нам слуги неки лом чудан.

Марцел: Добро де, седите, и реците ми, који зна,

Што та строга и баш помна стража

Тако ноћу мучи поданика,

И што лив дневни топова бронзних,

И страна купња оруђа ратних;

Што тај кулук бродара, чији рад мучни

Недељу од седмице не дели.

Шта се спрема, да журба та знојна

Чини ноћ дану сарадником?

Ко је тај што ме упутит може?

Хораџије: Ја то могу;

Бар то се прича. Задњег нам краља,

Чији лик нам се чак и сад каза,

Беше, ко што знате, Фортинбрас норвешки,

На то подбоден гордошћу баш завидном,

На двобој чикао; у ком наш Хамлет јуначни –

Јер таквим га сматраше ова страна знаног нам света –

Згуби тог Фортинбраса; који, нагодбом овереном,

Лепо потврђеном законом и хералдиком,

Предаде, уз живот, све земље те своје

Које држаше, победнику;
Спрам чега наш краљ беше одредио
Део сразмерни; што би припао
Баштини Фортинбрасовој
Да он би победник, како, истом погодбом,
И применом члана предвиђеног,
Његов Хамлету паде. Е, господине, млади
Фортинбрас,

Од кова сирова ватрен и јак,
Којекуд по рубовима Норвешке
Сумце сабра војску одважника дивљих,
За храну и прехрану, за потхват неки
Што петљу тражи; који баш тај је,
Ко што држави нам лепо се чини,
Да поврати од нас, руком снажном
И начином принудним, речене земље,
Што их отац му тако изгуби; и то, мним,
Битни је повод наших припрема,
Узрок те страже наше, и главни извор
Ове журбе и збрке у земљи.

Бернардо: Мним да друге нема но је тако.

Баш се слаже што тај лик злослутни
Дође оружан за наше страже, тако налик Краљу
Што беше и јесте питање тих ратова.

Хораџије: Трун је то што смета оку духовном.

У силној и славној држави римској,
Мало пре но што Јулије свемоћни паде,
Раке се испразнише, а мртви у покрову
Цичаху и брбљаху по улицама римским;
Уз звезде пламних репова, и росе од крви,
Зла знамења на Сунцу; а влажна звезда
Од чијег уплива зависи Нептуна царство
Скоро до пропасти свену од помрачења.
И баш знак такав збивања грозних,
Ко гласнике што увек претходе судби
И пролог знамену што долази,
Небо и Земља скупа показаше
Нашем поднебљу и земљацима.

[Наступи опет Дух.]

Ал' тихо! Гле! Ево опет стиже!

Стаћу преда њ па ме спалио. – Стој, сени! *[Шири
руке.]*

Владаш ли звуком ил' користиш глас,

Збори са мнош.

Има ли да се уради нека ствар добра,

Да теби дâ мир а мени благослов,

Реци ми.

Знаш ли тајну судбе земље своје,

Коју срећно предзнање може спречити,
О, реци!
Ил' ако згомила за живота
Отето благо у утроби земље
(Због чега, веле, ви дуси често у смрти облазите),
[Петао кукурикне.]

Збори о том! Стој, и збори! Устави га, Марцел!

Марцел: Да га убодем партизаном?

Хораџије: Боди, ако неће да стане.

Бернардо: Ево ти!

Хораџије: Ево ти!

Марцел: Оде! *[Изађе Дух.]*

Грешимо, пошто тако је величајан,
Што му насиље показујемо;
Јер он је као ваздух, нерањив,
А зловна руга празни нам ударци.

Бернардо: Баш да прозбори, кад петао кукурекну.

Хораџије: А тад се трже, као створ криви

На позив страшни. Ја сам чуо

Да петао, што трубља је јутру,

Грлом високог и крештавог звука

Буди бога дана; а на зов му,

У мору ил' ватри, земљи ил' ваздуху,

Разуздан и скитачки дух хита

Свом станишту; а о истини тог
Овај створ садашњи доказ даде.

Марцел: Он ишчезе на кукурек петлов.

Неко вели да кад дође доба
У ком се Спаса нам рођај слави,
Та птица зорна пева ноћ целу;
А тад, веле, дух не сме изаћи;
Ноћи су благе, планете тад не делују,
Вила не баје, ни штрига да чара нема моћ,
Тако је то време свето и тако блажено.

Хораџије: То чух и ја и делом верујем.

Ал' гле, јутро, у плашт рујни одето,
Ходи по роси тог висног брега источног.
Прекинимо стражу; а светујем
Да кажемо то што видесмо ноћас
Младом Хамлету; јер, живота ми,
Тај дух, с нама нем, с њим ће причати.
Слажете л' се да га упознамо с тим,
Како треба у љубави нам, доличи служби нам?
Учинимо то, молим; а знам јутрос
Где ћемо најлакше наћи га. *[Изађу.]*